

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

JAROSLAV HAVLÍČEK

Tematická oblast	Literatura – psychologická próza 1. poloviny 20. století
Datum vytvoření	7. 10. 2012
Ročník	3. ročník gymnázia
Stručný obsah	Jaroslav Havlíček – život a dílo
Způsob využití	Postupně procházíme prezentaci. Strana 6 a 9 jsou určeny pro práci s texty. Ostatní slouží jako výklad.
Autor	Mgr. Martina Svízellová
Kód	VY_32_INOVACE_15_CSVI13

JAROSLAV HAVLÍČEK (1896-1943)

- prozaik
- významný český představitel psychologické prózy
- narodil se v Jilemnici, vystudoval gymnázium, studia na vysoké škole nedokončil, protože musel narukovat do armády
- po válce pracoval v Živnostenské bance
- oženil se s Marií Krausovou, se kterou měl syna Zbyňka (stal se z něj surrealistický básník)
- zemřel na vyčerpání

CHARAKTERISTIKA DÍLA

- tragické romány odehrávající se na maloměstě
- hrdinové s patologickými vlastnostmi, degenerovaní
- hororová atmosféra, naturalistické prvky
- většina jeho děl má i filmovou podobu

OTÁZKY

1. Jací jsou hrdinové Havlíčkových románů?
2. Mají jeho díla jen podobu literární?
3. Pokračoval Havlíčkův syn v literární činnosti?

ODPOVĚDI

1. Psychicky narušení jedinci, zdegenerovaní.
2. Některá díla se stala inspirací pro film.
3. Zbyněk Havlíček se stal surrealistickým básníkem.

DÍLO

- **Petrolejové lampy** (1944) – psychologický román

Původně pod názvem Vyprahlé touhy (1935) byl román přepracován do nynější podoby. Jedná se o jeden díl zamýšlené trilogie. Autor vypráví o historii rodiny Malinů a Kiliánů na Jilemnicku. Štěpka Kiliánová je dosti troufalé, neohrabané a výstřední děvče. Dlouho se pro ni nemůže najít nápadník. Nakonec uzavře manželství s cynickým bratrancem a časem u manžela zjistí postupující syfilis. Její sen o dítěti se hroutí.

- **Neviditelný** (1937) – psychologický román

Rodině Hajnů vládne šílený strýc postižený představou, že je neviditelný. Do rodiny se přižení ambiciózní inženýr Petr Švajcar, který sice získá bohatství, ale jeho žena se mu postupně odcizí a jeho syn je také duševně postižen.

- **Helimadoe** (1940) – retrospektivní psychologický román

Očima naivního dospívajícího chlapce je nám zprostředkován příběh podivínského lékaře a jeho pěti dcer, které marně touží po milostném a životním naplnění.

UKÁZKA 1

Štěpka mu přišla otevřít. Žasla, když ho spatřila v celém gala. Usmíval se co nejprívětivěji, po tvářích se mu rozběhly vrásky, obloukem jí podával ruku v bílé rukavičce. „Hleďme i rukavičky si navlékl,“ štěbetala Štěpka, trochu popletená neočekávanou návštěvou, „a dokonce si vzal uniformu.“... „Ještě že mi napadlo, shodit z hlavy šátek, než jsem ti otevřela. To bys byl něco uviděl! Vypadala jsem jako stará baba. Však je to dost, že jsi přišel. A jsem tak sama doma – jako bych na tebe byla tajně čekala, že?“...

„Trošku se tě bojím,“ přiznávala se Štěpka. „Býváš tak zvláštní! Mluvíš docela něco jiného, než si myslíš. Ted' taky. Ráda bych věděla, co bys mi chtěl říct doopravdy.“...

„Tak třeba tohle, budu se ženit.“

„Ženit? A s kým?“

„To je otázka! Se svou nevěstou.“

Usedla vedle něho na židli a nalévala mu víno. „Ale já o tom nic nevím, že bys měl nějakou nevěstu!“ Trochu se jí třásl hlas.

„Vždyť ji také ještě nemám. Teprve ji hledám.“ Pošilhával na ni koutkem oka, pohrávaje si s kartami. „Chtěl bych ji najít. Proto jsem také přišel. Nevíš o nějaké?“

ÚKOLY 1

1. Uved' název díla.
2. O co se v této scéně jedná?
3. Jaké je chování Štěpky a Pavla?
4. Jak přijala Štěpka Pavlovu zprávu?
5. Koho si chce Pavel vzít? A jak se bude jejich vztah vyvíjet?

ŘEŠENÍ 1

1. Petrolejové lampy
2. Pavel přišel na námluvy.
3. Štěpka je rozverná, koketuje s Pavlem. Pavel se chová velice mile a laškuje se Štěpkou.
4. Jakmile se dozvídá, že se chce Pavel oženit, zesmutní.
5. Pavel si chce ze zřejmých důvodů vzít Štěpku za ženu. Ovšem zatají před ní svou vážnou nemoc. Jejich manželství nedojde naplnění. Oba jsou nešťastní z různých důvodů.

UKÁZKA 2

„Toť se ví, že jdu. Potěším. Řeknu – na shledanou v hrobě! Sejdeme se co nevidět. Tam si teprve pořádně porozprávíme. Na zemi jsme k tomu nikdy neměli čas. Krásné vyhlídky pro tetičku, nemyslíš?“

„Nech si své sprosté řeči, ano?“ rozkatila se Štěpka. Co jí to jen napadlo, že se mu včera vůbec zmínila! Ted' se ho nezbaví. A bude-li tam něco podobného vykládat? On je toho schopen. To by bylo hrozné. To by bylo do nebe volající. Co ted'?...

Tak tedy šli. Pěšinou k silnici a pak silničním prachem můstku přes Jilemku, svorně do sebe zavěšení. Zavěšení! Štěpka ho táhla a on se o ni celou svou vahou opíral. Strašná cesta!

ÚKOLY 2

1. V které části knihy bychom hledali tento úryvek?
2. Jak se změnil Pavlův charakter?
3. Znáš příznaky Pavlova onemocnění?
4. Zaslouží si Pavel soucit?
5. Kdo natočil film Petrolejové lampy (1969)?

ODPOVĚDI 2

1. Ke konci.
2. Pavel se vlivem nemoci chová sobecky, je příliš cynický a bezohledný.
3. Projevuje se vředy na těle, nechutenstvím, postihuje pohybovou soustavu, srdce a vede k demenci.
4. Juraj Herz

PRAMENY

- HAVLÍČEK, J. *Petrolejové lampy*. 9. vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1595-2. s. 146-147, s. 216-217.
- PROKOP, V. *Přehled české literatury 20. století*. 1. vyd. Sokolov: O.K. – Soft, 2004.
- ANDREE, L. a kol. *Literatura pro 3. ročník středních škol*. 1. vyd. Praha: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-135-0.

